

PÄÄTTÄJÄSEMINAARI 28.3.2012

RAHA, RAKENTEET JA OIKEUDENMUKAISUUS - MIKÄ ON ETIIKAN TILA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA?

10.20-10.40 Kolmas sektori etiikan tilan tunnustelijana
pääsihteeri Hanna Markkula-Kivisilta, Pelastakaa Lapset ry

Tiivistelmä

Hanna Markkula-Kivisilta pohti puheenvuorossaan kahta kysymystä: mikä on järjestöjen mahdollisuus kertoa kansalaisten tunnelmia ja millainen on etiikan tila järjestöissä. Monet sosiaali- ja terveydenhuoltoon vakiintuneet toiminnat ovat saaneet alkunsa järjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. Kannustimena aloittaa toiminta on ollut yhteiskunnallinen tarve ja eettinen vakaumus toiminnan tarpeellisuudesta. Järjestöt kertovat toimintalinjauksillaan edelleen niistä yhteiskunnallisista asioista, joissa kaikki ei vielä ole kunnossa. Järjestöt ovat perustettu edistämään jonkun ryhmän hyvää ja viestivät päättäjille kyseistä ryhmää koskevasta epäoikeudenmukaisuudesta ja tarpeista. Päättäjillä on puolestaan vastuu siitä, miten eri toiminnat priorisoidaan ja missä järjestyksessä ja miten tilanteet korjataan. Järjestöillä on Suomessa vahva asema ja onkin syytä kysyä, miten eri järjestöjen viestit vaikuttavat. Kenen oikeus toteutuu ensin; niidenkö, jotka ovat koväänisimpiä? Entä miten kuuluu niiden ihmisten ääni, jotka eivät kuulu eri sivistä järjestöihin? Nämä kysymykset ovat erityisen ajankohtaisia nyt, kun vaikuttaa siltä, että kunnat voivat poiketa lainsäädännöstä sillä perusteella ettei ole rahaa. Perustelu myös riittää, sillä ei ole sanktiojärjestelmiä tilanteelle, jossa palvelut eivät toimi.

Vaikka Suomessa järjestöjen yhteenlaskettu jäsenmäärä on peräti 15 miljoonaa, vähenee monen yhdistyksen jäsenmäärä ja jäsenkunta ikääntyy. Motiivi toimia yhdistyksissä on myös muuttunut ja yhä enemmän korostuu se, mitä jäsenet itse saavat toimiessaan yleishyödyllisissä yhteisöissä. Miten tämä heijastuu yhdistysten painotuksiin ja toimintatapoihin? Monet järjestöt toimivat ammattimaisesti. Rahoittajien valta on lisääntynyt ja johtanut siihen, että sitä tehdään, mihin saadaan rahaa vaikka joku muu olisi yhdistyksen omasta näkökulmasta tärkeämpää. Lisäksi toiset asiat ovat vetovoimaisempia kuin toiset eli varainkeruun onnistuminen riippuu aiheesta, ei välttämättä asian mittakaavasta tai vaikeudesta.

Järjestöjen asema on Suomessa erityinen, sillä ne saavat paljon yhteiskunnallista tukea ja silloin herää kysymys siitä, voivatko ne olla riippumattomia äänitorvia. Varainhankinta on myös johtanut siihen, että järjestöissä eletään lyhytjänteisesti projektista toiseen ja tuskaillaan sen kanssa, kuka jatkaa projektissa kehitettyjä toimintoja hankerahoituksen loppuessa. Toinen rahoitukseen liittyvä ja järjestöjen etiikkaa koetteleva asia on kilpailutus. Siinä asetetaan samalle viivalle voittoa tavoittelemattomat järjestöt ja yritykset, jotka tavoittelevat mahdollisimman suurta voittoa. Myös kansainväliset yritykset ovat rantautuneet sosiaalipalvelujen sektorille ja kilpailutuksissa muita kuin yrityspohjaisia palveluntarjoajia alkaa olla hyvin vähän. Järjestöjen palvelutuotanto ja toiminta eivät ole kuitenkaan samalla tavalla kiinni suhdanteista kuin yritysten. Mitä tapahtuu kun suhdanteet ohjaavat yritykset muulle sektorille ja järjestöjen toimintaedellytykset on matkan varrella tuhottu?

